

УДК:
321.7+323.1(497.11)

Оригинални
научни рад

ПОЛИТИЧКА РЕВИЈА
POLITICAL REVIEW
Година (XXI) VIII, vol=22
Бр. 4 / 2009.
стр. 41-56.

*Миле М. Ракић**

Научни сарадник, Институт за политичке студије, Београд

ДЕМОКРАТИЈА И МЕЂУНАЦИОНАЛНИ ОДНОСИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ¹⁾ -неки од проблема-

Сажетак

Циљ рада је да се јасно одреде неки од проблема који прате демократски развој земље, као нужне потребе за целокупно становништво које је мултинационалног састава.. Исти одражава недвосмислену потребу, а до које се дошло применом новије оптике истраживања и сагледавања политике и међунационалних односа у Републици Србији. Ако се политика некада дефинисала као мудрост управљања људима и стварима у сврху остваривања највиших вредности, данас се она може дефинисати као борба друштвених група и појединаца, владајућих партија, а све чеиће и националних мањина за освајање, очување и повећање моћи, власти и користи које иду уз то. Упркос настојања и потребе да се наша земља развија као демократска земља, а њено становништво максимално ужива у благодетима демократије, мира и могућности развоја свих нација под једнаким условима, све чеиће се уочава истицање појединачне националне проблематике. Чињеница је да се, као и у многим другим државама насталим распадом СФРЈ, али и државама насталим нефункционисањем концепта социјалистичког уређења држава, и у Србији демократија учи јер њено становништво нема искуства са савременим демократским облицима мишљења, одлучивања и веровања. Све

* Виши научни сарадник у ИПС, Београд

1) Рад је настао у оквиру научног пројекта "Друштвене и политичке претпоставке изградње демократских институција у Србији (149057 Д), који се реализује у оквиру Института за политичке студије у Београду, а финансира Министарство за науку и технолошког развоја Републике Србије.

ово најчешће резултира ремећењем мађунационалних односа и безбедности државе.

Кључне речи: демократија, Република Србија, националне мањине, међунационални односи, политика, безбедност

УВОД

Националне државе настале на рушевинама комунистичких идеологија и поредака, каква је и Република Србија, имају шансу за изградњу на демократским основама и модеран политички, привредни и социјални развој, само ако не устрају на начелима на којима су конституисане – на етноцентризму и националном ексклузивизму.

Наглашавање националног, а нарочито етничког идентификовања и самопоштовања – што је у суштини данас одлика свих посткомунистичких држава па тако и Републике Србије, занемарује индивидуално самопоштовање, или га чак означава као непожељну дисонанцију.

У протесту против „социјалистичког колективизма“ садашњи национални колективизми руше и оно мало индивидуализма што је заметало клице на сувом тлу соц-колективизма.

За Републику Србију се може казати да је сегментирана држава и друштво. Она је сегментирана по различитим обележјима: етничким, верским, регионалним, културно-историјским итд. Међутим, структурисање Србије као државе не уважава овај фактички плуралитет. Криво протумачен (да ли намерно), државни разлог спречава Републику Србију да се политички (државно) конституише плуралистички, али на модеран начин. Будући да политичка артикулација не уважава, тачније речено пренаглашава питање националног и то оног мањинског дела националног у држави, тешко је говорити о демократији. Поготово о савременој плуралистичкој демократији која се темељи на политичком субјективитету различитих сегмената (група, организација, етничких заједница итд.).

Тако нпр. због комунистичке инволуције у Републици Србији, али и у многим другим посткомунистичким друштвима и ради мањкавости демократске традиције, не постоји ни релевантна политичка свест, ни истинска диференцијација аутономних сфера друштвеног живота. У таквим условима не постоји ни темељна дихотомија грађанско друштво – политичка држава. Напротив, на

делу је, овако или онако, идеолошки мотивисано политичко произвођење јединства, пре класног, сада националног.

Чињенице указују да комунистички и националистички колективизам остварују интересантну симбиозу у готово свим посткомунистичким друштвима па тако и у Републици Србији, не на корист него на штету демократије, нажалост. С већим или мањим разликама, условљеним етно-културним, друштвено-историјским и другим специфичностима, сва су посткомунистичка друштва успоставила синтезу између идеолошки преобучених комуниста и националиста. Тако компоноване управљачке структуре неће моћи стабилизovati, односно и убудуће ће такође представљати фактор дестабилизације политичког поретка, и чиниће „брак на кратке стазе“.

Нека врста компромиса коју налазимо у тој структури није компромис за стварну демократију већ компромис за власт и поједине етничке мањине, а сасвим сигурно против демократије. У том смислу може се казати да „постоји велики раскорак између значаја мањинског питања, с једне и досадашњих политичких решења, с друге стране“.²⁾

ДЕМОКРАТИЈА, МЕЂУНАЦИОНАЛНИ ОДНОСИ И БЕЗБЕДНОСТ У СРБИЈИ

Међу највеће препреке демократском уређењу Републике Србије, али и других посткомунистичких друштава осим изосталости демократске традиције, управо је (етно)национални колективизам. Овај је колективизам преузео готов модел комунистичког (класног) колективизма, који је појединца лишио слободе и политичког субјективитета. Сваки систем који не дозвољава појединцу да слободно следи своје интересе и своје циљеве, претпостављајући му неке више интересе, најчешће националне, класне и др.) јесте недемократски. Без те елементарне либералне претпоставке, као што смо покушали нагласити, нема демократије.

Заговор демократије не значи идеализацију народа. Народ је увек дата и задата категорија. Демократија треба народу управо зато што је такав какав је: поданички, колебљив, неодговоран, подложен манипулацијама, превртљив, бруталан. Демократија је начин да се такав народ (пук, гомила, маса) преображава у поли-

2) Радушки Н.: Националне мањине у етничком мозаику Балкана, Политичка ревија бр. 3, Институт за политичке студије, Београд, 2008. стр. 919

тички освештен демос. Нема демократије без народа, али нема ни народа без демократије. Треба тежити најбољем могућем друштву у најбољој могућој држави, а то је демократски уређена држава. То је она држава која минимализује принуду, а максимализује сагласност у датим друштвено-историјским условима.

Креатори државне политике обично не препуштају случају састав својих органа принуде. Поделили су становништво по етничком начелу и користе то начело при избору социјалних основица за регрутацију у различитим врстама сукоба. Држава је, чини се, производ далеко свеснијег планирања него што мисле многи посматрачи.

Однос између етничких (националних) мањина и Републике Србије је вишестран и веома динамичан. Етничка идентификација може обликовати државу, међутим држава много чешће него што се мисли може обликовати и објективно говорећи обликује етничке идентитете и међуетничке односе.

Другим речима, етницитет је политичке природе не само по томе што служи као основа за мобилизацију интересних група него и по томе што представља пресудни фактор у стварању, развоју и одржавању најмоћнијег политичког апарата – државе.

Многим посматрачима постало је јасно да изградња државе и изградња нације нису тако неразмрсиво испреплетене како су то претпостављали теоретичари модернизације. Изградња нације и изградња Републике Србије су не само два сасвим одвојена историјска процеса, него је изградња државе у многоме засенила изградњу нације. Централизација моћи, јачање бирократије, изградња војске и полиције и милитаризација многих политичких питања указује на надмоћ државе над нацијом. Трендове усмерености на државу подржавају две појаве: све већи неуспех средишњих творца политике у изградњи нације и реакција на покушаје уплитања страних сила.

Изградња нације је нарочито двосмислено питање за елиту када покреће мобилизацијске снаге које подржавају противљење владајућим порецима.

Многи од тих поредака јачају нацију само уколико верују да с врха могу успешно контролисати народне мобилизације како би учврстили сопствени средишњи положај. Како постаје очигледно да јачање нације садржи ризике за централну власт, такве режим-

ске елите настоје или каналисати народну мобилизацију у државно усмерене токове или демобилисати обичне грађане. У оба случаја угрожени пореци настоје ојачати државне институције и тако се окрећу изградњи државе.

Истовремено су и инострана уплитања потпомогла јављање надмоћности државе над нацијом. Инострана су уплитања, путем међувладиних програма помоћи и разних других начина, облика, врста и путева помоћи појачала улогу бирократских, али и других државних институција државе примаоца. Управо су оне, а не странке или владе, главни канали примања таквих иностраних помоћи и улагања. Политичка се елита настоји служити таквим иностраним уплићањем како би надоместила некада обећавајући народни активизам.

Државе се разликују од других облика политичких организација што имају монопол на моћ принуде. Државе не могу бити трајне и делотворне ако њихова експанзија и ауторитет зависе искључиво од присиле.

Међутим, чињеница је да свака елита која ствара државу претпоставља да има на располагању могућност принуде и принуда се заиста и употребљава далеко чешће него што се обично признаје у стварању већине државних система.

Међутим, свака елита која ствара државу претпоставља да има на располагању могућност принуде и принуду заиста и користи далеко чешће него што се обично признаје приликом стварања већине државних система.

Иако се за наше аналитичке способности чини додатни напор, али чини се најреалнији приступ схватања процеса и начина јачања државе јесте разматрање односа између различитих државних органа (правосуђе, војска, полиција, полудржавне корпорације, бирократија итд.), с једне стране и односа државе и етно-класне друштвене стратификације, с друге стране. Етницитет може за државне режиме бити веома корисно политичко средство. Уобичајена изрека каже да су етничке (мањинске) припадности у најбољем случају сметња, а у најгорем претња савременим владама. Етничка идентификација становништва за елиту свакако представља проблем, но показала се корисним државним оруђем којим се властодршци вешто служе у сврхе изградње политичке партије, мобилизације становништва, сузбијања опозиције и расподеле права и награда.

Прави смисао развоја политике у Републици Србији је способност постојећих политичких институција и процеса да предвиде и проналазе релевантна решења за јавне проблеме који се стално мењају. У том контексту важну улогу имају политичке организације, а при чему „унутрашња свест политичке организације представља способност брзе процене њене компетенције и укупних властитих вештина“.³⁾

Република Србија је мултинационална земља. Њеном конституисању претходио је међунационални сукоб. На њега су утицали класа, култура, институционалне структуре као и спољни (чини се и највише) чиниоци. Међунационална непријатељства израсла су из споја неповерења међу културама и разликама моћи. Такође су производ злоупотребе силе и коликогод чудно звучало, недостатка силе. Злоупотреба води неправедној расподели државне моћи и јавних служби. Недостатак води ескалацији силе без стварног повећања осећаја сигурности обичних грађана. И злоупотреба и недостатак моћи произилазе из чињенице да што се државна елита примарно посвећује одржавању државног поретка. Занемарити улогу силе у обликовању међунационалних односа у држави значи стварати погрешну теорију и нереалну политику. Полиција и војска и њихови међусобни односи нису само део реакције на националну поларизацију, нео могу постати део њеног узрока.

Полиција, војска, правосуђе често могу да погоршавају уместо да разрешавају сукобе у мултинационалним друштвима као што је Република Србија. Државни режими, прецизније политичка елита на власти која се не осећа сигурно ради националне разноликости својих бирача често организује систем безбедности државе подешавањем националне структуре својих органа принуде итд. тако да се међунационално неповерење претвара у удаљавање слабијих заједница од самог политичког система. Истовремено таква политика регрутације и унапређења често даје „фаворизованим“ припадницима националних мањина (оне то схватају тако) уверење да је држава њихова приватна безбедносна служба и због тога се одупиру сваком захтеву слабијих група за већим уделом у полицији, војсци, правосуђу итд. Повећање и милитаризација полиције нагласили су њену важност за међунационалне односе. Велики део тог

3) Суботић Драган: Управљање знањем у политици – јели могућ knowledge managment у политици?, Политичка ревија бр. 4, Институт за политичке студије, Београд 2008 стр. 1327

повећања и милитаризације био је омогућен продајом и даровима страних ментора.

За разрешење међунационалних сукоба неопходно је да се полиција и војска стално преиспитају не као неутрални инструменти за решавање проблема него као могући узроци тих проблема. Нису све међунационалне неравнотеже у државним субјектима безбедности резултат намерних политичких планова, али је сигурно да већина јесте.

У разматрању безбедности Републике Србије неопходно је узети у обзир нарочито: утицај међунационалног састава свих субјеката безбедности; сам утицај полиције и војске, пре свега, на решавање одређених проблема; стратегију безбедности итд.

За свако трајно решење међунационалне проблематике у Републици Србији неопходна је темељна промена у расподели политичке моћи и утицаја у друштву, и као део те промене, прилагођавање субјеката безбедности по питању националне припадности. Ово је нарочито сада потребно на Косову и Метохији, Санџаку, Војводини. Разрешење међунационалног сукоба неће бити трајно ако остварена безбедност буде само безбедност државе, а не и безбедност сваке заједнице у њој.

Демократија је увек у свим својим аспектима, концептуалном, моралном и емпиријском компромис. Сви се ти аспекти могу сагледати у компромису између захтева да се ни с једном особом не може владати нити јој наметати правила понашања без њеног пристанка и императива поштовања општег консензуса. На нивоу емпирије тај се компромис манифестује у односу већине и мањине. Идеја и модел који се највише приближава демократском идеалтипу свакако је владавина већине. Принцип већинске демократије је најбољи под претпоставком да се апсолитизује и не злоупотребљава.

Најпоузданији тест за испитивање оствареног степена слободе и демократије у некој држави није у владавини већине већ у томе колико безбедности, сигурности и слободе ужива мањина.

Демократија суштински не представља ни хармонију ни гаранцију општег склада. Она је несумњиво најпримеренији облик уређивања односа у заједници, у којима ће неједнаки бити мање неједнаки, неслободни мање неслободни, а немоћни мање немоћни него у било ком другом поретку.

ДЕМОКРАТИЈА И ПРОБЛЕМАТИКА

Један од основних проблема демократије у Републици Србији је како фактички плурализам превести на политички демократски плурализам, како објективну различитост и конфликтност интереса решавати по договореним правилима игре, а не насиљем и репресијом.

Свакако да то није лако из више разлога, а нарочито због осетљивости међунационалног питања, односно проблематике.

Чињеница је да демократија, за разлику од тоталитарних режима, не скрива и не елиминише разлике, несугласице и конфликте, а поготово то не чини под притиском. Демократија је и навикавање на „заједнички живот“ с разликама, несугласицама па чак и сукобима. У демократском процесу и демократском поретку конфликти су легитимни и сасвим природни.

Демократија се и познаје по томе како се односи према конфликтима и како њима управља. Трајни је и можда најважнији проблем демократије у следећем:

како стално развијати и сачувати све врлине и предности представничке демократије и већинског начела одлучивања, а нарочито се осигурати од „тираније већине“, која попут сваке друге тираније, може угрозити саму демократију и вредности које она штити и промовише.

Национални принцип државне и политичке конституције не може осигурати ни демократски поредак ни заштиту националних мањина.

Национални принцип конституисања целине поретка нужно води у национал-тоталитаризам, јер између осталог, индивидуалност која је темељна претпоставка демократије подређује колективном, највећој нацији, а све друге националне мањине мање – више дискриминише. Критеријум и мера људских права нису иста таква права других него „виши“, национални интереси.

У Републици Србији као последица протеклих дешавања, агресија од стране НАТО-а на челу са САД, отцепљење Косова и Метохије, раздруживање Црне Горе.... присутан је одређени степен међунационалне нетолеранције па и отворене мржње међу становништвом различитих националности. Ова мржња као и у другим

случајевима широм света је ограничавајући фактор за развој демократије. Мржња према другој нацији може хомогенизовати једну нацију, али га она истовремено двоструко хендикепира за демократске процесе.

Република Србија као земља у транзицији наилазила је и још увек наилази на различите проблеме по питању међунационалних односа. Несумњиво је да јој је више него икада до сада потребна демократија која гарантује, пре свега, мир. Потребна јој је демократија која грађанима даје право да доносе или мењају суд о квалитету тих односа, демократију која значи владавину јавности која (јавно) просуђује, демократија у којој неће владати „личности“, већ закони, демократија у којој се бирачи морају ослободити тираније партијске организације, а народ и национална привреда јарма владавине новца и монопола и сл.

Демократија између осталог значи и једнакост грађана да слободно говоре и једнакост пред законом. Та света повластица је толико утицајна (пресудна) за слободну владавину да сигурност власништва и слобода говора увек иду заједно, а у оним несрећним земљама где човек нпр. не може сопствени језик назвати својим (намеће му се неки новокомпоновани извори), тешко да својим може назвати било шта друго.

За разлику од свих облика владавине, демократија укључује процедуре за доношење колективних одлука на начин који осигурава најпотпуније и квалитативно најбоље учешће заинтересованих страна.

Минимални захтеви демократских процеса су: „једнако и свеопште право гласа за одрасле грађане, владавине већине и зајамчена права мањина, која предвиђају да колективне одлуке морају добити одобрење великог броја оних који имају право да их доносе, владавина права, коначно, уставне гаранције за слободу удруживања и изражавања, као и друге слободе које обезбеђују да ће људи од којих се очекује да одлуче, или да изаберу оне који одлучују, моћи да бирају између истинских алтернатива“.⁴⁾

У Републици Србији на демократију насрћу разне недемократске тенденције као што су слабљење утицаја законодавних тела, јачање државних цензура.... а не може се пренебрегнути ни негативан утицај светске економске кризе. Осим тога у Србији „имиц у политици“ је постао важан, често важнији и од онога што покрива.

4) Џон Кин: Медији и демократија, Филип Вишњић, Београд, 1995, стр. 124

Привлачан или непривлачан, није свеједно. Политички актери настоје на добром имиџу који их чини прихватљивим и оперативним⁵⁾

За разлику од тоталитарних поредака, демократија не крије и не елиминише разлике и несугласице и конфликте. Нарочито то не чини под присилом. Демократија је навикавање на „заједнички живот“ с разликама, несугласицама и сукобима. У демократском процесу и демократском поретку конфликти су сасвим легитимни и сасвим природни.

Демократија се и препознаје по томе како се односи према конфликтима и како их решава и како њима управља. Појам интереса имплицира конфликт, па је у друштву слободне игре интереса, сукоб саставни и легитимни део те игре.

Према концепцији либералне демократије интереси се путем политичке владавине настоје контролисати поделом власти, поштовањем људских права и слобода и правом на опозицију. Претпоставка свему су слободни избори. У данашњем времену транзиције политичког монизма у политички плурализам, либерално-демократске вредности постају „политичка оса“ око које се обрће готово цела планета. Те вредности су:

- Ослобођење привреде од туторства политике
- Стварање грађанског друштва
- Конституисање грађанина
- Правна држава и владавина права
- Системска контрола носилаца политичке власти
- Децентрализација власти
- Парламентаризам и политички плурализам
- Демократски тип изборног система
- Институционализована јавност и слобода информисања и др.

Друштвена превирања у светским оквирима, али и дешавања у Републици Србији имају све већу „потребу за државом“. Опасности од новог етатизма и тоталитаризма су присутне, а захтев за демократијом и демократским поретком се поставља као императив.

5) Кнежевић Милош: Безизгледност европског апсолутизма, Политичка ревија бр. 4, Институт за политичке студије, Београд, 2008. стр. 1102

НЕКИ ОД АКТУЕЛНИХ ПРОБЛЕМА

Међунационални сукоби су објективно могући на просторима свих мултинационалних и мултиетничких држава, а у неким државама ови сукоби, историјски посматрано, су трајни.

Међутим, и на територији Републике Србије без обзира на садашње стање безбедности, које се оцењује као стабилно, по питању међунационалних односа не би требало полазити од политичке оцене да ових сукоба не може бити и у будуће. Онај ко живи на Балкану зна да су и због мањих проблема шиптарске националне мањине у Србији, а данас ромске, мађарске итд. држава Србија, односно СР Југославија, излагане страховитом притиску и то економском, војном и политичком⁶⁾. И евентуални будући међунационални сукоби би такође имали обележје грађанског рата. Патриотски, национални и други вредносни мотиви нису довољан разлог за отпочињање дејстава ако не постоје реални услови и прогнозе да ће исход сукоба бити позитиван. Због тога развој демократије мора заузимати значајно место и као превентива међунационалним сукобима на територији Републике Србије, тим пре што је познато да се политички карактер рата одређује, пре свега, према исходу, односно према сврси рата (сукоба). У том смислу занимљиве су анализе око грађанског рата у СРЈ, односно на простору Косова и Метохије, те шта су и да ли су Албанци добили тим ратом. Такође, готово да нема анализе стања демократије на Косову и Метохији у време пре избијања оружаних сукоба, а које би свакако послужиле као значајне информације за превазилажење евентуалног будућег насиља на територији Републике Србије.

Но, без обзира на недостатак тих информација о стању демократије може се недвосмислено закључити да демократије или није било или је у неким сегментима било превише. Упамћен ће тако, на пример, остати Устав којим су Аутономне покрајине биле изједначене са Републикама, што је у доброј мери Албанце на Косову и Метохији и подстакло на отцепљење.

Према томе, занемаривањем и потцењивањем улоге и значаја демократије на изванредан начин потиснут је критички однос према стварности грађанског друштва. Протекли догађаји су на уверљив

6) Милошевић Зоран: О правима Руске националне мањине у Прибалтичким државама, Српска политичка мисао бр. 1-2, Институт за политичке студије, Београд, 2005 стр. 139

начин показали да су били неодрживи покушаји да се грађанско (мултинационално) друштво учини ексклузивним поседом једне нације или да се Србима наметне страх од себе самих. Моћ национализма на нашем тлу требало би сагледавати и из много шире историје па тако и могућност и улогу демократије у међунационалним односима. Ово је нарочито пожељно због постојања, и данас, неуралгичних тачака које се односе на међунационалне односе, прецизније речено на визију сопственог положаја, стања и могућности појединих националних мањина у Републици Србији (Војводина, Рашка област, Косово и Метохија, положај Срба у Црној Гори, Хрватској итд).

Дакле, постоји реална опасност да Србија, иако се крупним корацима креће ка демократији, и даље буде у великим проблемима. Тим пре што се управо определила за демократски развој, а што свакако подразумева равноправност међу свим нацијама на њеној територији. На тај начин Србија и даље квари планове „архитекта“ новог светског поретка због чега казнене мере према Србији и стални притисак на њу имају улогу егземпларне политичке педагогије. Осим тога, дисциплиновање Србије се и даље одвија, без обзира што је иста постала много демократичнија у односу на друге државе бивше СФРЈ и то управо од држава које себе сматрају узором демократије. Поводи за овакав став према Србији се траже управо у мањкавости демократије у њој и то у најразличитијим областима друштвеног живота – моралу, историји, вери, обичајима итд. што се у одређеним околностима може окарактерисати и као својеврстан притисак на целокупно становништво Републике Србије. Овоме треба додати чињеницу да су „запослени и грађани у Србији у зони транзиционе несигурности проузрокованој самовољом послодаваца, док грађани света доживљавају рецесиони страх од губитка запослења као економски вишкови“⁷⁾ што у ширем смислу може изазвати сумњу у демократију, а нарочито у западни модел демократије. Осим тога сумња код нашег становништва се јавља и када се ради о појединим питањима везаним за Европску унију јер своје место и улогу у њој сагледавају кроз чињеницу да „примена „позитивне“ дискриминације, односно неједнаког транспоновања освојених гласова у мандате, ствара додатни одијум према „једином месту“ на коме грађани Европе изражавају

7) Дубравка Стајић: Социјално правична зарада као темељни услов интеграције света рада у ЕУ, Политичка ревија бр. 4, Институт за политичке студије, Београд 2008 стр. 1363

своју политичку вољу, нарочито у бројнијим и економски снажнијим чланицама ЕУ⁸⁾. Такође, у овом периоду развоја демократије за мултинационално становништво Србије од изузетне важности да „устпостављање и остваривање социјалне правде у савременом друштву, није међутим, само етичко, већ и економско и развојно питање. Социјална правда је неопходни инструмент у супротстављању сиромаштву и подизању потрошачке моћи друштва у целини, што је услов стабилног функционисања тржишне привреде⁹⁾, а то значи и вера у демократски развој мултинационалне Србије.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Уочава се да се у Републици Србији полако, али сигурно од владавине воље (самовоље појединца) преко партократије односи у земљи све више усмеравају ка владавини права што представља дуг, али једино исправан и неопходан процес ка остварењу бољег живота за сво њено становништво. На том путу се могу сагледати проблеми који су се јављали у међунационалним односима, чији рецидиви се и данас осећају, а што је неопходно превазићи (елиминисати) да би Србија добила атрибут савремене демократске државе. Ако је некада политика била дефинисана као мудрост управљања људима и стварима у сврху остваривања највиших вредности, данас се она дефинише као гола борба друштвених група, политичких странака, појединаца, али и све чешће националних мањина за освајање, очување и повећање моћи, власти и користи које иду уз то. Србија је током свог развоја била мање или више, али увек на путу развоја добрих међунационалних и међудржавних односа. Међутим, тај пут никада није био лаган и без препрека. Одређене препреке су се јављале унутар саме државе, а неке су изазване споља. Унутрашња проблематика се најчешће односила на унутрашњу политику и међунационалне односе. Овој проблематици су често асистирали ментори из иностранства. Данас у решавању егзистирајуће проблематике демократског развоја често се Србији покушавају наметнути инострана решења, прецизније модел западне демократије. По много чему Србија је старија од западне демократије и може прихватити само оно од те ино-демократије што не доводи у питање развој целовите и јединствене Србије, односно

8) Матић Петар: Политичке партије и европски избори, Политичка ревија бр. 4, Институт за политичке студије, Београд стр. 1071

9) Обрадовић Жарко: Србија – држава социјалне правде – Уставна начела и пракса, Политичка ревија бр. 1, Институт за политичке студије, Београд, 2009. стр. 205

њеног становништва које је мултинационалног састава. Демократија у суштини, представља једнакост тј. равноправно учешће у доношењу закона и владавини народа. Њени грађани, мултинационалног састава, учествују у креирању међусобних односа и развоја Србије путем општег права гласа. Међутим, многи догађаји показују како је демократија, чија се суштина своди на опште право гласања, у ствари више циљ него реалност. Србија ма како се истицала у демократским квалитетима, стоји на путу и даље квари планове „архитеката“ новог светског поретка због чега казнене мере према Србији и стални притисак на њу имају улогу егземпларне политичке педагогије. Осим тога, дисциплиновање Србије се и даље одвија, без обзира што је иста постала много демократичнија у односу на друге државе бивше СФРЈ и то управо од држава које себе сматрају узором демократије. Поводи за овакав став према Србији се траже управо у наводном помањкању демократије и то у најразличитијим областима друштвеног живота – моралу, историји, вери, култури, обичајима, а нарочито се успешно показало у међунационалним односима итд. што се у одређеним околностима може окарактерисати и као својеврстан притисак на целокупно становништво Републике Србије.

Међутим, мањкавости демократског развоја заиста има, али се у овом случају ради о унутрашњем уређењу, унутрашњој политици итд. једне суверене државе, што кроз замаскиране интервенције, захтеве, уступке, наметање обавеза, и коначно, директно политичко мешање из иностранства желе да искористе они којима Србија, ма како била уређена, смета. Релативно скорашњи, југословенски и догађаји у Републици Србији недвосмислено указују на то. Хегемонистичке државе користе бројна лукавства како би разорили Србију изнутра што је до сада представљао најлакши начин уз помоћ унутрашњих и спољашњих квази демократа, невладиних организација, дипломатских представништава, обавештајних служби итд. Овome треба додати и да је „европска грађевина“, која има огроман утицај на Србију а од које Србија очекује суштинску помоћ, само још једна извитоперена демократска пракса.

ЛИТЕРАТУРА

- Брдар Милош: Тоталитет и позитивизам, ИИЦ, Београд, 1981.
- Вејновић Душко: политичка култура, Удружење дефендолога РС, Бања Лука, 2003.

- Група аутора: личности и политичка власт, Центар за марксизам универзитета у Београду, Београд 1989.
- Група аутора: Разарање друштва, Филип Вишњић, Београд, 1994.
- Дивјак Слободан: Проблем идентитета, Културно, етничко, национално и индивидуално, Службени гласник, Београд, 2006.
- Дубравка Стајић: Социјално правична зарада као темељни услов интеграције света рада у ЕУ, Политичка ревија бр. 4, Институт за политичке студије, Београд 2008.
- Енциклопедија политичке културе, Савремена администрација, Београд, 1989.
- Кнежевић Милош: Безизгледност европског апсолутизма, Политичка ревија бр. 4, Институт за политичке студије, Београд, 2008.
- Марјановић Јован: Политичке странке и модерна држава, Завод за уџбеника и наставна средства, Београд, 1999.
- Матић Милан: Мит и политика, Радничка штампа, Београд, 1982.
- Матић Петар: Политичке партије и европски избори, Политичка ревија бр. 4, Институт за политичке студије, Београд, 2008 стр. 1071.
- Милошевић Зоран: О правима Руске националне мањине у Прибалтичким државама, Српска политичка мисао бр. 1-2, Институт за политичке студије, Београд, 2005.
- Мирић Јован: Демократија у посткомунистичким друштвима, Просвјета, Загреб, 1996.
- Обрадовић Жарко: Србија – држава социјалне правде – Уставна начела и пракса, Политичка ревија бр. 1, Институт за политичке студије, Београд, 2009.
- Обреновић Зоран: Србија и нови поредак, Универзитет у Нишу, Ниш, 1993.
- Подунавац Милан: Политичка култура и политички односи, Радничка штампа, Београд, 1982.
- Радушки Н.: Националне мањине у етничком мозаику Балкана, Политичка ревија бр. 3, Институт за политичке студије, Београд, 2008.
- Суботић Драган: Управљање знањем у политици – јели могућ knowledge managment у политици?, Политичка ревија бр. 4, Институт за политичке студије, Београд 2008.
- Џон Кин: Медији и демократија, Филип Вишњић, Београд, 1995.

Mile Rakic

DEMOCRACY AND INTERNATIONAL RELATIONS IN THE REPUBLIC OF SERBIA

- Some Common Problems –

Summary

Objective of this text is to clearly define some common problems related to democratic development of the state as

a necessary need for its whole multinational population. The text in whole reflects this explicit need for democratic development that is the result of implementation of new methodology of research and elaboration of the politics and international relations in the Republic of Serbia. If in the past the politics used to be defined as the wisdom of ruling over the people and things for purpose of achievement of highest values, nowadays the politics could be defined as the battle of social groups and individuals, leading parties and, more often than not, national minorities for adoption, preservation and increase of the power, government and the benefits that are attached in the package with it. Despite the effort and need to have our state developed as a democratic state and its citizens to enjoy the benefits of democracy, peace and opportunity for development of all nations alike, lately there have been some certain national problems that have become obvious.

The fact is that, as is the same case with some post-Yugoslav (SFRJ) states and some post-socialist states that have been created due to non-functioning of the concept of socialist state order, Serbia is still in the process of study of democracy, due to its citizens not having experience with contemporary democratic values and models of thinking and decision making. This problem has resulted with the turbulent issues in international relations and security of the state.

Key Words: democracy, Republic of Serbia, national minorities, international relations, politics, security